

Omlægning af landbrug kan hjælp os til at passe på natur og biodiversitet

Anbefalinger til Miljø og Fødevarerministeriets natur- og biodiversitetspakke fra Frie Bønder - Levende Land

Danmark er med sine ca. 65% et af de mest opdyrkede lande i verden, og store dele af dansk landbrug har i dag en negativ indflydelse på natur og biodiversitet. Udover udtagning af landbrugsjorde til natur, er en omlægning af landbrugsdriften, til et der tager bedre hensyn til natur og biodiversitet, derfor afgørende. Vi ser gerne, at naturområder fredes, men vi ønsker også, at landbruget fortsat spiller en rolle det danske landskab. Derfor bør naturen fremmes som en del af det kultiverede landskab, overalt hvor der drives landbrug. Landbruget og produktionen af den mad vi spiser, behøver ikke ske på bekostning af natur og biodiversitet. **Vi kan skabe et nyt landbrug, som praktiseres med respekt for og i samarbejde med naturens egne processer og som dermed udgør en langt mere natur- og biodiversitetsvenlig måde at producere vores mad.** Her følger Frie Bønder – Levende Lands anbefalinger til, hvordan en omlægning af til et sådant landbrug bør indtænkes i udviklingen af Miljø og Fødevarerministeriets natur- og biodiversitetspakke.

Anbefaling 1: Omlæg til regenerative og naturvenlige produktionsmetoder

De primære produktionsmetoder i det konventionelle landbrug har skabt mange af de problemer, som truer det nødvendige naturgrundlag for fremtidens madproduktion, natur og biodiversitet. **Skal vi lykkes med at sikre fremtidens natur og biodiversitet, er det derfor afgørende, at vi skifter til produktionsmetoder som genopbygger jorden og tager hensyn til natur og biodiversitet frem for at ødelægge dette naturgrundlag.** Derfor bør vi udbrede regenerative produktionsmetoder, såsom skovlandbrug, biodynamik, permakultur og agro-økologi, i det danske landbrug. Det regenerative landbrug sker i samarbejde med naturens egne processer og genopbygger dermed det naturlige grundlag for fødevarerproduktionen frem for at nedbryde det. Hjørnesteenene er at forbedre jordens frugtbarhed og sikre den biodiversitet, som er en forudsætning for de naturlige kredsløb og interaktioner, som produktionen hviler på. Dette sker bl.a. ved at lukke næringsstofkredsløbet, lagre kulstof i jorden, mindske erosion og skabe lommer af biodiversitet såvel som indtænke dem i det dyrkede areal. Udbredte metoder i det regenerative landbrug er bl.a. grøngødning, polykulturer, biologisk kontrol af skadedyr, reduceret jordbearbejdning, fokus på flerårige afgrøder, holistisk afgræsning og udlægning af områder af bedriften til vild natur. De anvendte metoder samt den dyrkede alsidighed i det regenerative jordbrug bidrager til at skabe levesteder og habitater til gavn for natur og biodiversitet. Erfaringer viser med al tydelighed, at dette kan ske uden at gå på kompromis med produktiviteten af fødevarer i landbruget.

Anbefaling 2: Styrkelse af små landbrug til gavn for naturen

Når landbrugsarealer udvikler sig til store monokulturelle ørkener presses det naturlige liv. Uden hegn, vandhuller og naturlige fødekilder forsvinder mange arter og dette forstærkes så længe markerne vokser og drives som industri. Med hensyn til diversiteten af plante- og insektlivet er udviklingen alarmerende, da der ikke findes noget livsgrundlag i denne type landskab. **Et dansk landbrug og et kulturlandskab som derimod er præget af flere små og alsidige bedrifter vil resultere i et mosaik landskab af dyrket diversitet, hvor der tilmed er langt flere natur-lommer i form af eksempelvis markskel, læhegn og krat.** Der er derfor brug for politisk støtte til og fremme af små alsidige brug, som vender den nuværende udvikling, hvor store monokulturelle produktioner udvides yderligere og ejerskab koncentrerer på færre hænder. Fortidens politiske beslutninger har medført at landbrugsjord er gjort til genstand for spekulation og dermed forvaltes med finansiell profit for øje. Dette fremmer på ingen vis den ansvarlige forvaltning af jorden, som er central for at sikre natur- og biodiversitetsgrundlaget. **Landbrugsjorden bør i stedet behandles og beskyttes politisk, som den begrænsede ressource den er, den centrale rolle den spiller for den danske natur og biodiversitet og den søjle som den udgør for vores og fremtidige generationers mulighed for at brødfødes.** Derfor bør der føres en landbrugspolitik som eksempelvis omfatter lovgivning om hvem og med hvilken formål der kan købes dansk landbrugsjord, nytænkning af ejerforhold som i højere grad tilgodeser mindre bedrifter og udstykning af større jordbrug i mindre bedrifter. Yderligere bør den danske implementering og bidrag til udviklingen af EUs Common Agricultural Policy i højere grad tilgodeses de små alsidige bedrifter. Dette kan eksempelvis ske ved at gøre brug af omfordelingsordningen ved eksempelvis at give en højere støtte for de første 20 hektar, en udfasning af den direkte landbrugsstøtte pr. hektar og at støtte midler udbetales efter principperne om beskyttelse af natur og miljø, fremme af god landmandspraksis i form af regenerative produktionsmetoder og fremme af lykke og velfærd ved bosætning på landet.

Anbefaling 3: En fødevareproduktion der understøtter og giver plads til natur

Det danske landbrugs store animalske produktion betyder et unødvendigt stort arealforbrug til at dyrke foder både i Danmark og andre lande med deraf følgende negative konsekvenser for miljø og klima. 80% af dansk landbrugsjord dyrkes til foder og oveni beslaglægger dansk import af fodersoja store landområder i blandt andet Sydamerika. **Den danske animalske produktions størrelse og belastning af både natur og klima medfører, at en begrænsning af denne er en forudsætning for bedre vilkår for natur og biodiversitet - både herhjemme og i udlandet.** I modsætning til den ernæringsmæssigt ineffektive udnyttelse af landbrugsjorden, bør vi ændre vores produktion, så den i højere grad producerer fødevarer, som giver et højt ernæringsmæssigt udbytte for mennesker, da afgrøden ikke skal passere igennem et dyr inden den bliver til menneskemad. I tillæg vil denne type produktion afspejle kostanbefalinger og forbrugsændringer i denne retning bør understøttes. **Såfremt danskernes kost fremover følger de nye nordiske kostanbefalinger, vil det arealbehov, der kan opfylde selvforsyningen, være ca. det halve af det nuværende landbrugsareal.** Det vil medføre nye frigivne arealer, der kan bruges til natur eller sikring af mad til mennesker andre steder på kloden. **Den begrænsede husdyrproduktion bør ydermere anvende metoder der tager udgangspunkt i dyrenes naturlige adfærd og positive samspil med naturens processer.** Dette kan eksempelvis være i form af holistisk afgræsning, hvor dyrenes afgræsningsmønstre bidrager til genopbygning af jordens frugtbarhed, stimulerer

plantediversitet og lagrer kulstof i jorden. Dermed kan den animalske produktion i dansk landbrug bidrage positivt til natur, klima og biodiversitet.

Anbefaling 4: Forskning og uddannelse er vejen frem

En omlægning til et landbrug som bidrager positivt til natur og biodiversitet, kræver at der sættes ind i forhold til forskning og uddannelse inden for det regenerative jordbrug. Forskningen inden for landbruget har i dag fokus på den industrielle konventionelle drift og innovationer inden for eksisterende produktionsmetoder.

Denne forskningsbaserede viden har dermed et for snævert - og uambitiøst - fokus på at minimere de negative effekter af produktionsmetoder. I stedet **bør ny**

forskning være langt mere ambitiøs på landbrugets vegne og fokusere på at bidrage til udvikling af regenerative produktionsmetoder som ikke blot nulstiller skaden men derimod bidrager positivt til natur, klima og biodiversitet.

Uddannelsen af den nye generation af jordbrugere skal i langt højere grad klæde dem på til at anvende regenerative produktionsmetoder og drive små alsidige bedrifter. Som bekendtgørelsen for landbrugsuddannelserne - herunder den eneste økologiske landbrugsskole - er nu, kan eleverne kun i meget begrænset omfang tillære sig sådanne færdigheder, da denne tager udgangspunkt i den industrielle konventionelle produktion. **Derfor er der brug for en gentænkning af landbrugsuddannelsen og ændring af bekendtgørelsen, som giver landbrugsskolerne bedre muligheder for at undervise i regenerative dyrkningsmetoder, som tager hensyn til natur og biodiversitet.**

Anbefalingerne er udarbejdet med udgangspunkt i Erhvervspolitisk program for Frie Bønder – Levende Land og rapporten [Madsuverænitet - Hvem skal bestemme over vores mad?](#) En publikation fra Forum for Madsuverænitet.